

EKOLOGISK MODERNISERING OCH SVENSK ELPRODUKTION TEKNIKOPTIMISM OCH MILJÖINTRESSE PÅVERKAR SYNEN PÅ ENERGISLAG

SOFIA AXELSSON, JOHAN MARTINSSON OCH
BJÖRN RÖNNERSTRAND

Sammanfattning

Energimyndigheten bedömer att efterfrågan på el i Sverige kan fördubblas redan 2035 vilket kräver en kraftig utbyggnad av elproduktionen. En nyckelfråga är allmänhetens acceptans för satsningar på olika energislag. Detta kapitel undersöker svenskarnas syn på tre energikällor. Kapitlets teoretiska fokus utgår från teorin om ekologisk modernisering. Detta synsätt lyfter fram tekniska lösningar som svaret på miljö- och naturresurs-problem. När samhället ställs inför en historisk transformation av elproduktionen blir det intressant att undersöka vad anhängare av teorin om ekologisk modernisering förespråkar i termer av satsningar på olika energislag. Kapitellet riktar blicken mot fyra grupper med olika intresse för miljön och syn på teknikens möjligheter. Resultaten visar att intresserade pessimister och intresserade optimister vill ha satsningar på vindkraft/havsbaserad vindkraft. Störst stöd för satsningar på kärnkraft återfinns bland de ointresserade optimisterna och lägst bland intresserade pessimister.

En stor omställning pågår i det svenska samhället, och det finns krav på att det måste gå fort. Elektrifieringen av olika samhällssektorer kräver en kraftigt ökad produktionskapacitet. Beräkningar av Energimyndigheten säger att efterfrågan på el kommer att vara fördubblat år 2035, jämfört med idag¹. År 2045 kan behovet av el ligga på hela 370 TWh, vilket kan ställas mot dagens 140 TWh. Denna kraftiga omställning kommer ställa stora krav på det svenska samhället. En knäckfråga är därför allmänhetens stöd för satsningar på olika energikällor.

Energimyndigheten framhåller att landbaserad vindkraft på kort sikt har den ekonomiska och tekniska möjligheten att stå för lejonparten av tillskottet i elproduktionen. På längre sikt kan även kärnkraften och havsbaserad vindkraft bidra. Men med satsningar på vind- och kärnkraft kommer också kostnader. För vindkraften handlar det om intrång i landskapets estetiska värden och störande ljud för de som bor allra närmast. Kärnkraftens baksidor handlar om risken för kärnkraftsolyckor och frågan om slutförvaret av kärnavfall. En utmaning för den

havsbaserade vindkraftens handlar om hur den kan samexistera med andra intressen, till exempel försvarets verksamhet.

Detta kapitel riktar blicken mot svenskarnas syn på satsningar på vindkraft respektive kärnkraft. Teoretiskt tar vi avstamp i ett synsätt på miljö- och naturresursfrågor som brukar kallas ekologisk modernisering. Ekologisk modernisering är ett perspektiv som riktar en udd mot tidig grön systemkritisk politisk teori. Förespråkare av ekologisk modernisering hävdar att marknadsekonomi och tillväxt inte behöver stå i konflikt med miljöhänsyn – tvärt om! Genom teknisk utveckling och policyinstrument som prissätter miljöskadligt beteende kan ekonomisk utveckling samexistera med en god miljö, och finansiera olika satsningar på hållbara energilösningar.

Ekologisk modernisering

Tidigt i miljörörelsens historia antogs det i allmänhet att miljöanpassning och ekonomisk utveckling var två motstridiga målsättningar, då den förra krävde regleringar och ingrepp i ekonomin och den senare krävde en marknad fri från för mycket regleringar. Redan under 1980-talet började dock detta synsätt krackelera. Ett exempel från den globala politiska arenan var den inflytelserika Brundlandkommissionens rapport *Our Common Future* (WCED, 1987) som uttryckte en stark övertygelse att hållbarhet och ekonomi hängde samman, och inte minst att sättet att föra ihop de två går genom ny förbättrad teknik.

Genom att gradvis lägga om de moderna ländernas industrier mot användning av grön teknik skulle deras ekonomiska utveckling kunna fortsätta framåt även när samhället anpassades till miljöns behov. Senare kom denna tankegång att benämnas *ekologisk modernisering* och väckte stort intresse bland både akademiker och politiker (se t ex Weale, 1992; Hajer, 1995; Mol, 1995; Dryzek, 2005; Lundqvist, 2005; Zannakis, 2009).

Ekologisk modernisering har paralleller med begreppet hållbar utveckling. En grundtanke i hållbarhetsdiskursen är att ekonomisk, ekologisk och social utveckling är ömsesidigt förstärkande. Grundläggande drag i teorin om ekologisk modernisering inkluderar dess betoning på teknisk innovation samt dess synsätt att marknadsekonomiska mekanismer har en viktig och positiv roll att spela för hur samhället ska miljöanpassas. I linje med detta synsätt menar teorins anhängare därmed att en hållbarhetsomställning är både ekonomiskt möjlig och politiskt möjlig (Fisher & Freudenburg, 2001).

I den svenska politiska sfären märktes också att dessa nya idéer gjorde avtryck. Förre statsminister Göran Persson försökte exempelvis lansera begreppet ”det gröna folkhemmet” och argumenterade för att vi alla skulle vinna på att gifta samman miljömässig hänsyn och ekonomisk utveckling (Lundqvist, 2005:1287). Även alliansledaren Fredrik Reinfeldt tryckte efter sitt tillträde som statsminister på de stora tillväxtpotentialer han såg med ökad svensk export av ren miljöteknik.

Bland mer sentida exempel idag märks såväl diskussioner om möjligheterna med fossilfritt stål² som diskussioner om stora satsningar på batterifabriker för att möta den pågående elektrifieringen³. Valrörelsen 2022 präglades också till stor del av en förnyad diskussion om just kärnkraft i kölvattnet av energikrisen. Framför allt gick Kristdemokraternas partiledare Ebba Busch i bräschen för en kraftigt utbyggd kärnkraft och propagerade för att ett ”Barsebäck 2.0” borde byggas i Skåne.⁴

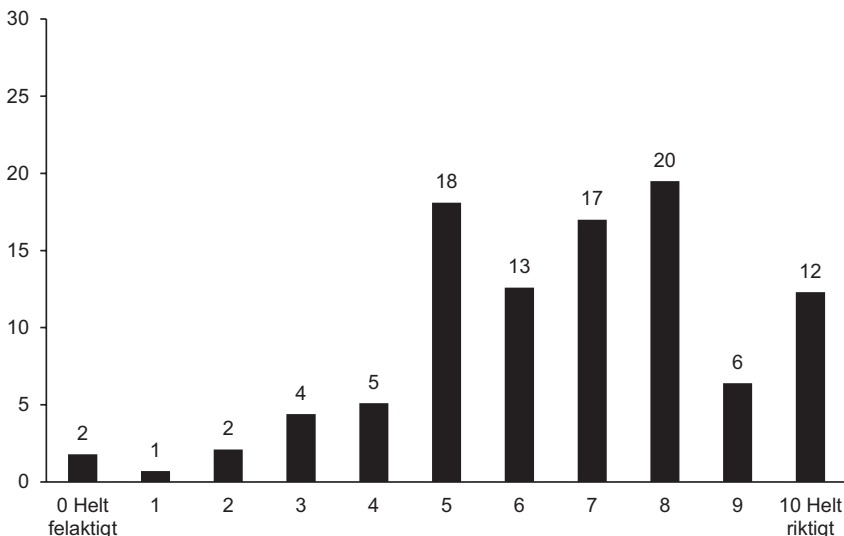
Dessa exempel återaktualiserar teorin om ekologisk modernisering. Frågan är hur spridd denna tankegång är i det svenska samhället idag, i vilka grupper är teorin starkare respektive svagare och hur ser förespråkare för ekologisk modernisering på de lösningar som lyfts fram vad gäller samhällets storskaliga elektrifiering?

Teknikoptimism

Ekologisk modernisering har varit i fokus i tidigare studier baserade på data från SOM-undersökningarna. Ett exempel är ett kapitel av Niklas Haring som publicerades i den västsvenska SOM-antologin 2016 (Haring, 2016). I det kapitlet använde Haring ett batteri av frågor om ekologisk modernisering. Av dessa var två inriktade på kopplingen mellan ekonomisk tillväxt och ekologisk hållbarhet. Övriga två handlade om konsumtion och jordens resurser samt om i vilken mån vetenskapen kommer kunna lösa miljöproblemen utan att människor behöver ändra livsstil. Ett fynd i kapitlet var att personer ideologiskt till vänster var mer tveksamma till att vetenskapen gör det möjligt att lösa miljöproblem utan att vi behöver ändra hur vi lever.

Detta kapitel fokuserar på den för energiomställningen kanske mest relevanta aspekten av ekologisk modernisering: svenska folkets syn på huruvida ny teknik är lösningen på miljöproblemen. I den nationella SOM-undersökningen 2022 har de svarande bland annat fått ta ställning till ett påstående om att många av dagens miljöproblem kan lösas med hjälp av ny teknik. Det är alltså inte någon fullständig operationalisering av teorin om ekologisk modernisering, men enkätfrågan ger oss ändå en inblick i hur svenska folket tänker i dessa frågor och hur det skiljer sig åt mellan olika samhällsgrupper. Vi börjar därför med att i figur 1 undersöka svarsfördelningen på den elvagrådiga skala som användes för att ta ställning till det teknikoptimistiska påståendet.

Vilka är då de vi kallar för teknikoptimister, de som i stor till mycket stor del anser det vara korrekt att många av dagens miljöproblem kan lösas med hjälp av ny teknik? I tabell 1 redovisas vilka sociala och politiska grupper dessa teknikoptimister tillhör, under de fyra år som frågan ställts i den nationella SOM-undersökningen. Vi definierar renodlade teknikoptimister som de individer som svarat antingen 9 eller 10 på den elvagrådiga skalan eftersom det indikerar att de har en stark tro på tekniska lösningar.

Figur 1 Miljöproblem kan lösas med hjälp av ny teknik, 2022 (procent)

Kommentar: Frågan lyder 'Vad tycker du om följande påstående? Många av dagens miljöproblem kan lösas med hjälp av ny teknik.' Svarsskalan går från 0 till 10 där 0 betyder 'Helt felaktigt påstående' och 10 betyder 'Helt riktigt påstående'. Antalet svarande är 1 694.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2022.

Till att börja med kan vi konstatera att nästan en femtedel av alla som besvarat frågan under hösten 2022 med detta sätt att räkna kan klassificeras som teknikoptymister. Precis som tidigare är fler män än kvinnor teknikoptymister och 2022 skiljer det fem procentenheter mellan män och kvinnor. Renodlade teknikoptymister återfinns också i något högre grad bland de som fyllt 65 år samt i gruppen 17–29 år, 21 procent för båda grupperna jämfört med 17 procent i de andra åldersgrupperna.

Vidare är teknikoptymismen mer utbredd i gruppen lågutbildade jämfört med andra utbildningsgrupper, där det skiljer sex till sju procentandelar mellan lågutbildade teknikoptymister och medel- samt högutbildade teknikoptymister. Teknikoptymismen är även något mer utbredd bland de som har en låg årlig hushållsinkomst; så var även fallet under 2019 och 2020, men inte 2021 då skillnaderna mellan inkomstgrupperna var mycket små och gruppen höginkomsttagare istället var marginellt mer optimistiska till ny miljöteknik.

Kopplingen mellan boendeområde och teknikoptymism verkar inte helt entydig, och skillnaderna mellan de olika boendeområdena är heller inte särskilt stor. År 2022 är de som är bosatta i storstadsområdena marginellt mer optimistiska (21 procent) än de som är bosatta i övriga städer och tätorter (19 procent). Tittar vi på år 2019 istället är det de som är bosatta på landsbygden som är mest optimistiska (25 procent) jämfört med bosatta i tätortsområden (22 procent) samt i städer och storstäder (21 procent).

Tabell 1 Andel teknikoptimister i utvalda befolkningsgrupper, 2022 (procent)

	2019	2020	2021	2022
Samtliga	22	20	19	19
Kön				
Kvinna	19	16	18	16
Man	25	24	19	21
Ålder				
17–29 år	18	18	22	21
30–49 år	20	19	17	17
50–64 år	23	19	20	17
65–90 år	25	23	19	21
Utbildning¹				
Låg	26	19	25	24
Medellåg	21	21	18	18
Medelhög	23	19	18	17
Hög	20	20	18	18
Hushållsinkomst²				
Låg	25	24	18	22
Medel	21	19	19	19
Hög	20	19	20	16
Boendeområde				
Landsbygd	25	23	13	17
Tätort	22	16	23	19
Stad	21	20	19	19
Stockholm/Göteborg/Malmö	21	22	20	21
Ideologisk orientering³				
Klart till vänster	21	18	20	15
Något till vänster	16	20	17	14
Varken till vänster eller till höger	21	18	16	20
Något till höger	24	19	23	18
Klart till höger	29	30	(21)	26
Inställning energikällor⁴				
Positiv till kärnkraft	26	27	21	23
Negativ till kärnkraft	21	17	19	16
Positiv till vindkraft	21	20	20	18
Negativ till vindkraft	31	26	21	24
Satsa mer på kärnkraft ⁵	22	21	21	20
Satsa mer på vindkraft ⁵	22	21	20	18

Kommentar: Frågan lyder: 'Vad tycker du om följande påstående? Många av dagens miljöproblem kan lösas med hjälp av ny teknik.' Svarsalternativen bestod av en numererad elvgradig svars-skala från 0 till 10 där 0 betyder 'Helt felaktigt påstående' och 10 betyder 'Helt riktigt påstående'. I tabellen redovisas procentandelarna för de deltagare som angivit siffran 9 eller 10. Procentbasen utgörs av dem som besvarat frågan. Antalet svarande varierar mellan 1 509 och 1 778 för åren 2019–2022. ¹Låg = grundskola eller motsvarande, Medellåg = gymnasium eller motsvarande, Medelhög = eftergymnasial utbildning ej högskola/universitet eller högskola/universitet kortare än 3 år, Hög = högskola/universitet minst 3 år. ²Låg = max 300 000 kr, Medel = 301 000–800 000 kr,

Hög = mer än 800 000 kr. ³Frågan lyder: 'Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-höggerskala. Var någonstans skulle du placera dig själv på en sådan skala?' ⁴Frågan lyder: 'Allmänt sett, vilken är din inställning till följande energikällor?' I tabellen redovisas svarsalternativen 'Mycket positiv' och 'Ganska positiv' som positiv och 'Ganska negativ' och 'Mycket negativ' som negativ till kärnkraft respektive vindkraft. ⁵Frågan lyder: 'Hur mycket bör Sverige satsa på nedanstående energikällor under de närmaste 5–10 åren?' Svarsalternativet 'Satsa mer än idag' redovisas i tabellen.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019–2022.

Desto tydligare förefaller däremot kopplingen mellan teknikoptimism och ideologisk orientering där personer som identifierar sig som klart till höger eller något till höger oftare är mer teknikoptimistiska än de som befinner sig till vänster på den politiska vänster-höggerskalan.

Sammanfattningsvis är de stabilaste sambanden vi ser att teknikoptimismen vad gäller miljöfrågor tycks mer utbredd bland män, lågutbildade, låginkomsttagare samt människor som placerar sig ideologiskt till höger. Vi kan dock även se en svag tendens till att teknikoptimismen under de fyra år som studeras här har blivit något mindre vanlig. Med ett fåtal undantag har den över tid minskat i samtliga grupper, även om det i många grupper rör sig om marginella minskningar.

Fyra perspektiv på miljö

Synen på teknikens roll för att lösa miljöproblemen skiljer sig alltså åt på intressanta sätt mellan olika grupper. Det finns likväl skäl att gräva vidare! En hypotes skulle kunna vara att inställningen till ekologisk modernisering handlar om intresse för miljö. Genom att kombinera synen på teknikens roll för att lösa miljöproblem med respondenternas grad av miljöintresse framkommer fyra olika perspektiv på miljöfrågor (se figur 2). För att möjliggöra analyser av kombinationerna av teknikoptimism och miljöintresse har vi i de resterade analyserna valt att slå ihop fyra års undersökningar (2019–2021).

Längst upp till vänster i fyrfältaren finner vi ”intresserade optimister”. Det är den grupp som kombinerar ett intresse för miljöfrågor med uppfattningen att miljöproblem går att lösa med ny teknik. Denna grupp utgör 16 procent av den svenska befolkningen. Till höger längst upp är gruppen ”intresserade pessimister”. Denna grupp är intresserade av miljöfrågor, men tror inte lika starkt på tekniska lösningar. Det är den största gruppen. Där befinner sig 58 procent av den svenska befolkningen. Längst ner till vänster finns de ”ointresserade optimisterna.” De tror på tekniska lösningar, men är inte särskilt intresserade av miljöfrågor. Det är en liten grupp; endast 4 procent. Slutligen – längst ner till höger – finner vi gruppen ”ointresserade pessimister”, alltså personer som inte är intresserade av miljöfrågor och som inte tror att ny teknik kan lösa miljöproblem i särskilt stor utsträckning. Med sina 22 procent utgör denna grupp den näst största av de fyra.

Figur 2 Fyra perspektiv på miljön, 2022 (procent)

		Ny teknik löser miljöproblemen	
		Ja	Nej
Mycket intresserade av miljöfrågor	Ja	Intresserade optimister (16 procent)	Intresserade pessimister (58 procent)
	Nej	Ointresserade optimister (4 procent)	Ointresserade pessimister (22 procent)

Kommentar: Frågan om miljöintresse lyder 'Hur intresserad är du i allmänhet av miljöfrågor?' med svarsalternativen 'Mycket intresserad', 'Ganska intresserad', 'Inte särskilt intresserad' och 'Inte alls intresserad'.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019–2022.

Vad kännetecknar då dessa grupper? Vi skall titta närmare på gruppernas demografiska sammansättning och politiska ideologi. Det går till att börja med att konstatera att de könsmissiga skillnaderna är tämligen små. Bland de ointresserade pessimisterna är könsfördelningen helt jämn. Jämt är det också bland de intresserade optimisterna. Denna grupp utgörs till 47 procent av kvinnor och 53 procent av män. Lite större skillnad råder bland de intresserade pessimisterna, och här är kvinnorna i majoritet: 55 procent kvinnor mot 45 procent män. Det är i den lilla gruppen av ointresserade optimister som den stora könsskillnaden finns. Denna grupp består till nästan två tredjedelar av män (64 procent mot 36).

Åldersmissiga gruppsskillnader kan enkelt återges. Den unga gruppen (16–29 år) utgör 21 procent bland ointresserade pessimister och optimister. Bland de intresserade utgör de 11 procent bland pessimister och optimister. Bland den äldsta gruppen (65–90 år) ser vi lite mer variation. Äldre utgör 25 procent av de ointresserade pessimisterna, 26 procent av de ointresserade optimisterna, 33 procent bland de intresserade pessimisterna och 37 procent bland de intresserade optimisterna.

Högutbildade har större representation bland intresserade optimister (35 procent) och intresserade pessimister (38 procent), jämfört med bland ointresserade pessimister och optimister (23 procent bland båda). Lågutbildade fördelar sig enligt följande: ointresserade pessimister 19 procent, ointresserade optimister 21 procent, intresserade pessimister 11 procent och intresserade optimister 15 procent.

Det finns skillnader i gruppernas sammansättning när det gäller politisk ideologi. I alla fall när det gäller vänster-högerposition. Gruppen ointresserade optimister står ut på så vis att 29 procent utgörs av personer som står klart till höger, vilket kan jämföras med motsvarande andel bland samtliga, som är 13 procent. Även de

ointresserade pessimisterna har en lutning åt höger. I denna grupp är 18 procent klart till höger.

Hur skall energiomställningen lösas?

I debatten om framtidens energiförsörjning diskuteras olika lösningar. Tre energikällor som har varit föremål för debatt är vindkraft, havsbaserad vindkraft och kärnkraft. Låt oss nu se hur de fyra grupper som identifierats ovan ställer sig till dessa energikällor.

Figuren nedan redovisar regressionskoefficienterna från tre olika regressionsmodeller (se appendix A för de fullständiga modellerna). De tre modellerna visar sambandet mellan de tre beroende variablerna (energi-källorna) och de oberoende variablerna kön, ålder, utbildning samt de fyra grupperna intresserade optimister, intresserade pessimister, ointresserade optimister samt ointresserade pessimister. Diamanterna och den tillhörande horisontella linjen – de små mustascherna – i figuren åskådliggör sambandet och 95-procentigt konfidensintervall. Koefficientens exakta värde anges till höger om diamanten. Variablerna där diamanten inklusive det horisontella strecket är till höger om den lodrätta linjen i figurens mitt har ett signifikant positivt samband med en vilja att satsa på energislaget. Diamanterna på vänster sida av linjen har ett signifikant negativt samband. För variabler där mustaschen korsar linjen saknas signifikant koppling till stöd för energislaget.

Låt oss börja med att titta på stödet för den havsbaserade vindkraften. Det går till en början att konstatera att de horisontella mustascherna – dvs konfidensintervallet – är breda för detta energislag. Det beror på att antalet svarande är lägre – analysen bygger på 2 880 svar. Frågorna om stöd för vindkraft och kärnkraft har varit med i samtliga fyra år. Frågan om havsbaserad vindkraft bara år 2021 och 2022. Likväl finns det signifikanta samband. Vad gäller demografiska faktorer så är personer över 65 år signifikant ($p=0,025$) mer negativa till satsningar på havsbaserad vindkraft, jämfört med personer i gruppen 16–29 år som är referenskategori. För jämförelsen mellan de fyra grupperna är det de ointresserade pessimisterna som utgör referenskategori. Jämfört med denna grupp är både de intresserade optimisterna och pessimisterna mer positiva till satsningar på den havsbaserade vindkraften.

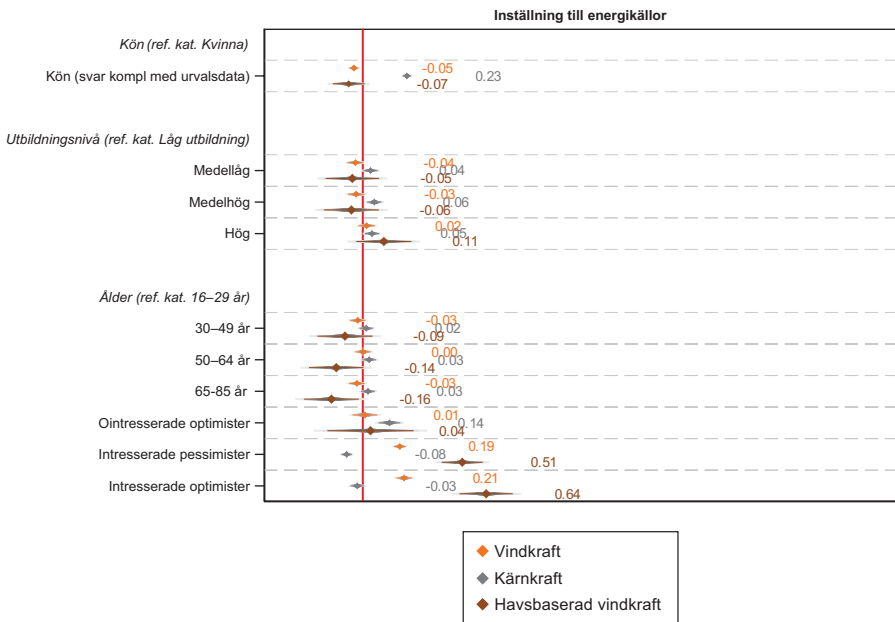
På vissa sätt speglar de samband som återfinns för havsbaserad vindkraft dem för vindkraft. För vindkraft finns dock en signifikant könsskillnad. Vindkraft är mer populärt bland kvinnor än bland män. Samma tendens återfinns vad gäller havsbaserad vindkraft, men där är den inte signifikant. För vindkraft finns dock inga signifikanta ålders- eller utbildningsskillnader. Likt den havsbaserade vindkraften återfinns stöd för satsningar på vindkraft bland de intresserade optimisterna och pessimisterna, jämfört med referenskategori av ointresserade pessimister. Där- emot finns ingen skillnad i stöd för vindkraft mellan grupperna av ointresserade optimister och ointresserade pessimister.

Slutligen skall vi se på resultaten för kärnkraft. Vad gäller könsskillnader framkommer ett känt mönster. Män är betydligt mer positiva till satsningar på denna energikälla. Därtill finns en koppling till utbildning. Stödet för satsningar på kärnkraft är signifikant starkare bland personer med medellåg, medelhög och hög utbildning, ställt i relation till referenskategori av personer med låg utbildning. Några stora effekter handlar det inte om. Det framgår av storleken på koefficienterna i figuren.

Nu över till stödet för kärnkraft i de fyra grupperna. Som tidigare jämförs de ointresserade pessimisterna med övriga tre grupper. Jämfört med de ointresserade pessimisterna är stödet för satsningar på kärnkraft signifikant starkare i gruppen av ointresserade optimister, men signifikant svagare bland intresserade pessimister. För de intresserade optimisterna återfinns ingen signifikant skillnad jämfört med de ointresserade pessimisterna.

Figur 3 *Inställningen till energikällor, 2019–2022 (ostandardiserade regressionkoefficienter)*

Kommentar: Figuren visar ostandardiserade regressionskoefficienter och 95-procentiga konfidensintervall från tre OLS-regressioner med de beroende variablerna Vindkraft, Kärnkraft och Havsbaserad vindkraft. Konfidensintervall som skär den lodräta linjen innebär att sambanden inte är signifikanta.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019–2022.

Olika syn på framtidens energikällor

Det är bråttom. Energiomställningen av det svenska samhället måste gå fort om klimatmålen skall nås. En försvårande omständighet är att grupper i det svenska samhället har skilda uppfattningar om vilka energikällor som det behövs satsningar på. Det är huvudbudskapet i detta kapitel.

Teoretiskt hämtar detta kapitel sin energi ur begreppet ekologisk modernisering. Denna tankeströmning betonar möjligheten att genom teknisk utvecklings lösa miljö- och naturresursproblem. Det behöver därför inte finnas någon konflikt mellan ekonomisk utveckling och hållbar utveckling. Tvärtom betonar förespråkare för teorin om ekologisk modernisering att ekonomisk utveckling skapar förutsättningar för ekologisk (och social) hållbarhet.

I analysen visar det sig att andelen personer som anser att teknisk utveckling kan lösa miljöproblem är relativt stabil sett till de senaste fyra åren. Kring 20 procent av den svenska befolkningen väljer något av de mest ”teknikoptimistiska” svarsalternativen på den elvagrada svarsskalan i den nationella SOM-undersökningen 2022. Det är ungefär samma andel som åren 2019–2021. Den vanligaste kategorin är den intresserade pessimisten, medan den ointresserade optimisten är den ovanligaste.

Resultaten lär oss något viktigt om energiomställningen. Fyrfältaren är visserligen en grav förenkling av energiopinionen; det landskapet är mer likt ett parti tredimensionellt schack än fyra distinkta kvadrater. Men detta analytiska verktyg riktar uppmärksamheten på att människor tar med sig väldigt olika ”ingångsvärden” när de tar ställning till för samhället brinnande frågor. Att reflektera över dessa ingångsvärden kan göra det lättare att förstå olika synsätt, vilket gynnar en konstruktiv debatt.

Ett intressant dilemma uppenbarar sig nu för beslutsfattarna som ska ta ansvar för energiomställningen. Här behövs stora satsningar på ny teknik för att möjliggöra den nödvändiga elektrifieringen inom många sektorer av samhället. Samtidigt är bara en minoritet av befolkningen starkt övertygade om att ny teknik är lösningen på många av dagens miljöproblem, omkring 20 procent. Dessutom tycks det vara just den grupp som är mest optimistiska angående ny teknik som samtidigt egentligen är minst intresserade av och engagerade i miljöfrågorna. Detta är en intressant nöt att knäcka för landets politiker som söker stöd för en både snabb omställning och en långsiktigt hållbar energipolitik som inte vänder kappan efter varje valvind.

Noter

- ¹ <https://www.energimyndigheten.se/nyhetsarkiv/2022/vagen-mot-en-eldriven-framtid/>
- ² Dagens Industri 2023-01-11. ”Debatt: En strategi för norra Sverige och för omställningen”. Tillgänglig på: <https://www.di.se/debatt/debatt-en-strategi-for-norra-sverige-och-for-omstallningen/>. Se även Dagens Industri 2023-01-19.

”Replik. Ebba Busch, här har du en bättre lösning än Hybrit”. Tillgänglig på: <https://www.di.se/debatt/replik-ebba-busch-har-har-du-en-bättre-losning-an-hybrit/>

- ³ SVT Nyheter. ”Batteripark ska ge jämnare eltillgång – Varberg Energi satsar 100 miljoner”. Tillgänglig på: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/halland/batteripark-ska-ge-jamnare-eltillgang-varberg-energi-satsar-100-miljoner-1>
- ⁴ Expressen 2022-08-31. ”Ebba Busch: Vi föreslår att det byggs ett nytt Barsebäck.” Tillgänglig på: <https://www.expressen.se/tv/nyheter/val-2022/ebba-busch-vi-foreslar-att-det-byggs-ett-nytt-barseback/>

Referenser

- Dryzek, John S. (2005). Environmentally Benign Growth: Sustainable Development. I John S. Dryzek (red), *The Politics of the Earth*. Oxford: Oxford University Press.
- Energimyndigheten. (2023). *Myndighetsgemensam uppföljning av samhällets elektrifiering. Rapportering 2022*. ER 2023:02. ISBN 978-91-7993-105-6.
- Fisher, Dana R. & William R. Freudenburg (2001). Ecological Modernization and its critics: Assessing the past and looking towards the future. *Society and Natural Resources*, 14(8): 701–709.
- Hajer, Maarten A. (1995). *The Politics of Environmental Discourse: Ecological Modernization and the Policy Process*. Oxford: Oxford University Press.
- Harring, Niklas (2016). Ideologi och ekologisk modernisering. I Annika Bergström & Niklas Harring (red), *Hållbarhetens horisont*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Lundqvist, Lennart J. (2005). En idé före sin tid? Valfrid Paulsson, svensk vattenvård och ekologisk modernisering. I Lennart J. Lundqvist & Johan Edman (red), *Konflikter, samarbete, resultat. Perspektiv på svensk miljöpolitik. Festskrift till Valfrid Paulsson*. Brottby: Cassandra.
- Mol, Arthur P. J. (1995). *The Refinement of Production: Ecological Modernization Theory and the Chemical Industry*. Utrecht: Van Arkel.
- WCED (1987). *Our Common Future*. Oxford: Oxford University Press.
- Weale, Albert (1992). *The New Politics of Pollution*. Manchester & New York: Manchester University Press.
- Zannakis, Mathias (2009). *Climate Policy as a Window of Opportunity: Sweden and Global Climate Change*. Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet.

